

DE VLAAMSE MINISTER VAN OMGEVING EN LANDBOUW

BISNOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Aanwenden eigen ontvangsten door het Eigen Vermogen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) voor de duurzame renovatie van het aquatisch onderzoekscentrum op de INBO-site in Linkebeek

Samenvatting

Het Eigen Vermogen van het INBO vraagt om overgedragen eigen ontvangsten aan te wenden voor de duurzame renovatie en herinrichting van het onderzoekscentrum voor aquatische fauna in Linkebeek. De investering, geraamd op 1.669.000 euro VAK in 2027 en 1.669.000 euro VEK vanaf 2028, is noodzakelijk om de verouderde broedhal en serre-infrastructuur te vernieuwen, de technische veiligheid en energie-efficiëntie te verhogen en de site toekomstgericht in te richten als natuur- en onderzoekssite. Door de unieke combinatie van aanwezige waterbronnen, gespecialiseerde infrastructuur, levende kweeklijnen en opgebouwde expertise kan de werking niet op een realistische wijze naar een andere locatie worden verplaatst. Een tijdige renovatie is vereist om de continuïteit te waarborgen van soortherstelprogramma's, genetisch beheer, herintroducties en beleidsgericht onderzoek binnen Vlaamse en Europese beleidskaders. Tegelijk beperkt de investering de veiligheids-, energie- en onderhoudsrisico's en benut zij het huidige lokale draagvlak voor het vergunningstraject.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD en BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsveld: Omgeving en natuur (beleidsdomein Omgeving)

De Vlaamse overheid is gehouden aan bindende Europese en Vlaamse verplichtingen inzake biodiversiteitsbehoud, natuurherstel en waterbeheer. De Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn, de Kaderrichtlijn Water, de Europese Natuurherstelverordening en de Palingverordening verplichten Vlaanderen onder meer tot het behoud en herstel van beschermde soorten en habitats, de verbetering van de ecologische toestand van oppervlaktewateren.

De uitvoering van deze verplichtingen vergt blijvende wetenschappelijke en operationele capaciteit voor soortenkweek (onder meer in het kader van soortbeschermingsprogramma's en beheer van invasieve exoten), genetisch beheer, herintroductie, en ondersteunend onderzoek. Het INBO vervult hierin, overeenkomstig zijn decretale opdrachten, een centrale rol als wetenschappelijke kennisinstelling van de Vlaamse overheid. Een belangrijk deel van deze capaciteit is onlosmakelijk verbonden met de gespecialiseerde infrastructuur, levende kweeklijnen, opgebouwde expertise en specifieke hydrologische omstandigheden van de INBO-site in Linkebeek.

De voorgestelde investering is noodzakelijk om de continuïteit te verzekeren van wettelijke opdrachten en reeds aangegane beleids- en onderzoeksengagementen (waaronder LIFE B4B, LIFE Toadally, soortbeschermingsprogramma's, bepottingsplannen enz). Zij waarborgt dat Vlaanderen ook de komende decennia beschikt over de vereiste capaciteit voor aquatisch natuurherstel en watermonitoring, onder meer via het vismeetnet en eDNA-toepassingen. Tegelijk verlaagt de renovatie het energieverbruik en de onderhoudslast, beperkt zij de technische en arbeidsveiligheidsrisico's en draagt zij bij aan de Vlaamse klimaatdoelstellingen, de Blue Deal en een klimaatrobuust water- en natuurbeheer.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Geen.

2. INHOUD

2.1. Unieke Vlaamse onderzoeksinfrastructuur

Het aquatisch centrum van het INBO in Linkebeek bouwt voort op een onderzoekswerking die teruggaat tot 1947. De site ontstond als voormalige forelkwekerij die werd overgedragen aan de Universiteit van Leuven, waar het Centrum voor Visteelt werd opgericht. In 1980 nam de federale overheid de experimentele kwekerij over. Naast onderzoek kreeg het centrum toen ook de opdracht pootvis te kweken voor uitzetting in openbare wateren. Sinds 1991 werd de site beheerd door het Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer, dat later opging in het Instituut voor Natuur- en

Bosonderzoek (INBO). Dankzij investeringen vanuit het MINAFONDS werd de infrastructuur verder uitgebouwd. Vanaf het einde van de jaren 1990 evolueerde de site tot een gespecialiseerd onderzoekscentrum voor aquatische biodiversiteit, met bijzondere aandacht voor genetische diversiteit, de kweek en herintroductie van bedreigde inheemse vis- en amfibiesoorten, bepotingen in functie van populatieherstel en natuurbeheer, en de ondersteuning van monitoring in het kader van de Kaderrichtlijn Water.

Vandaag vormt Linkebeek de enige geïntegreerde onderzoeks- en kweekinfrastructuur voor aquatische fauna in Vlaanderen. Het patrimonium van ongeveer negen hectare omvat een vijverpark met 26 kweekvijvers, een broedhal, serre-infrastructuur en ondersteunende voorzieningen voor onderzoek, monitoring en soortherstel. De combinatie van wetenschappelijke expertise, levende kweeklijnen, genetisch beheer en operationele capaciteit is uniek in Vlaanderen en voor verschillende functies ook in de Benelux.

Het unieke karakter van de site wordt in belangrijke mate bepaald door de aanwezige bronnen. Zij leveren de stabiele hydrologische omstandigheden waarop de onderzoeks- en kweekwerking historisch is uitgebouwd. Hierdoor is een verhuis of een alternatieve locatie geen realistische optie.

Als vestiging van de Vlaamse overheid in een faciliteitengemeente in de Rand rond Brussel vervult de site tevens een belangrijke verankerende rol; vandaag hebben er 26 medewerkers hun standplaats. Daarnaast fungeert het centrum als brug tussen wetenschap, beleid en maatschappelijke partners. Via structurele samenwerking met de Vlaamse hengelsector en het Visserijfonds ondersteunt Linkebeek duurzaam visserijbeheer en natuurherstel, terwijl kennisdeling en demonstratie bijdragen aan het maatschappelijk draagvlak voor aquatische natuur, biodiversiteitsherstel en integraal waterbeheer. De werking van de site krijgt bovendien regelmatig ruime media-aandacht, wat de zichtbaarheid van het Vlaamse beleid inzake aquatische natuur en soortenherstel versterkt.

2.2. Essentiële schakel voor Vlaamse en Europese beleidsdoelstellingen

Daarnaast ondersteunt het centrum de uitvoering van verschillende Europese verplichtingen. In het kader van de Habitatrichtlijn draagt Linkebeek via onderzoek, gerichte kweek, genetisch beheer en herintroductie bij aan het behoud en herstel van beschermde soorten, waaronder grote modderkruiper, beekprik, rivierdonderpad, kamsalamander, knoflookpad, rugstreepad en vroedmeesterpad. Ook voor andere bedreigde inheemse soorten, zoals kwabaal, beekforel, serpeling en kopvoorn, ondersteunt het centrum de ontwikkeling of versterking van levensvatbare populaties.

De Kaderrichtlijn Water verplicht Vlaanderen tot een betrouwbare en langlopende ecologische monitoring van oppervlaktewateren. Linkebeek ondersteunt deze opdracht via gespecialiseerde expertise, infrastructuur voor aquatisch onderzoek en de ontwikkeling en toepassing van innovatieve monitoringstechnieken, waaronder eDNA. De Europese Natuurherstelverordening bevestigt de behoefte aan geïntegreerde capaciteit voor monitoring, soortherstel en de evaluatie van herstelmaatregelen, ook voor de komende jaren.

De Europese Verordening inzake invasieve uitheemse soorten (Verordening (EU) nr. 1143/2014) vereist een doeltreffende preventie, vroegtijdige detectie en beheersing van invasieve exoten. Linkebeek ondersteunt dit beleid via onderzoek, waaronder eDNA-toepassingen, en gericht beheer, onder meer door de kweek van snoek, die in specifieke beheercontexten kan worden ingezet om invasieve exotische vissoorten mee onder controle te houden. In het kader van de Palingverordening draagt het INBO daarnaast via onderzoek, monitoring en beleidsadvies bij aan maatregelen voor het herstel van de Europese palingpopulatie.

Deze activiteiten steunen op levende kweekgroepen, zorgvuldig beheerde genetische lijnen, gespecialiseerde infrastructuur en langdurige samenwerkingen met terreinbeheerders, onderzoeksinstellingen en overheden. Dergelijke expertise en biologische collecties kunnen niet zonder verlies worden onderbroken of tijdelijk stilgelegd. De continuïteit van de infrastructuur is dan ook rechtstreeks verbonden met de continuïteit van de Vlaamse inspanningen inzake soortenbehoud, aquatisch natuurherstel, watermonitoring en exotenbeheer.

2.3. Waarom is de investering noodzakelijk?

De bestaande broedhal en serre-infrastructuur dateren uit 1996 en voldoen, na bijna dertig jaar intensief gebruik, niet langer aan de huidige normen inzake energie-efficiëntie, duurzaamheid en technische veiligheid. Dit leidt tot oplopende energie-, onderhouds- en herstellingskosten en verhoogt het risico op technische storingen en uitval.

Ook de ruimtelijke organisatie van de site is doorheen de jaren organisch gegroeid. Daardoor zijn functies verspreid geraakt over verschillende gebouwen en tijdelijke constructies, wat een efficiënte werking bemoeilijkt, de beheer- en onderhoudslast verhoogt en een optimale inrichting van de beschikbare ruimte verhindert.

Voor de serre-infrastructuur voor de amfibieënkweek is versnipperd over tijdelijke en verouderde voorzieningen die steeds moeilijker bedrijfszeker kunnen worden gehouden. Verschillende installaties beantwoorden niet langer aan de hedendaagse vereisten inzake technische veiligheid, ergonomie, arbeidsomstandigheden, bioveiligheid, energie-efficiëntie en duurzame exploitatie. Zonder tijdige vernieuwing nemen de risico's op storingen, onveilige werksituaties en onverwachte onderbrekingen van essentiële onderzoeks-, monitorings- en herstelactiviteiten verder toe.

Tegelijk nemen de beleidsmatige en maatschappelijke verwachtingen ten aanzien van het INBO toe. De uitvoering van de Europese Natuurherstelverordening zal onderzoek en ondersteuning van herstelmaatregelen vereisen. Ook de verdere ontwikkeling van innovatieve monitoringsmethoden, waaronder eDNA-toepassingen, vraagt een moderne, betrouwbare en toekomstgerichte onderzoeksinfrastructuur. De huidige infrastructuur dreigt deze evolutie steeds meer te belemmeren.

De voorgestelde investering betreft dan ook geen capaciteitsuitbreiding, maar de noodzakelijke modernisering van een bestaande strategische onderzoeksinfrastructuur. Zij is essentieel om de continuïteit van de decretale opdrachten van het INBO te verzekeren en Vlaanderen ook in de

toekomst in staat te stellen zijn beleidsmatige en Europese verplichtingen op een efficiënte, veilige en duurzame wijze uit te voeren.

Door intensief overleg met het gemeentebestuur, de gemeentelijke omgevingsambtenaar en de buurtbewoners werd een breed gedragen herinrichtingsvoorstel uitgewerkt. Het huidige gemeentebestuur staat positief tegenover een integrale herontwikkeling van de site. Indien deze investeringskans niet wordt benut, dreigt deze opportuniteit om de wetenschappelijke infrastructuur voor de komende decennia toekomstbestendig te maken verloren te gaan.

2.4. Wat omvat de investering?

De investering voorziet in een geïntegreerde herontwikkeling van de site. De bestaande broedhal en serre-infrastructuur worden vernieuwd, samen met de technische installaties en ondersteunende voorzieningen die nodig zijn voor een veilige, bedrijfszekere en energie-efficiënte werking.

Daarnaast wordt de ruimtelijke organisatie van de site geoptimaliseerd. Activiteiten en constructies die niet afhankelijk zijn van de unieke brongebonden omstandigheden worden verwijderd, gebundeld of elders ondergebracht. Zo ontstaat een compactere en logisch georganiseerde onderzoeksinfrastructuur waarin de beschikbare ruimte maximaal wordt ingezet voor brongebonden onderzoek en kweek.

De vrijgekomen ruimte wordt benut voor natuurontwikkeling, landschappelijke integratie en een klimaatrobuuste inrichting van het terrein. Deze aanpak versterkt de ruimtelijke en ecologische kwaliteit van de site, beperkt de toekomstige onderhouds- en exploitatiekosten en biedt voldoende flexibiliteit voor toekomstige onderzoeks- en monitoringsopdrachten, zonder bijkomend ruimtebeslag op een andere locatie.

2.5. Financiële onderbouwing en kostenefficiëntie

Bij de uitwerking van het project wordt maximaal ingezet op kostenefficiëntie. Bestaande materialen, installaties en uitrusting worden waar technisch verantwoord en veilig mogelijk hergebruikt of gerecycleerd. Ook de aanwezige technische expertise binnen het INBO wordt maximaal benut, waarbij technische medewerkers waar mogelijk zelf instaan voor de installatie, inrichting en aansluiting van voorzieningen. Hierdoor worden de investeringskosten beperkt zonder in te boeten aan kwaliteit, veiligheid of duurzaamheid.

Parallel onderzoekt het INBO actief externe financieringsmogelijkheden. Momenteel wordt nagegaan of voor onderdelen van het project een beroep kan worden gedaan op het energie-efficiëntieprogramma van het Vlaams Energiebedrijf (VEB), onder meer voor de vernieuwing van technische installaties. Ook andere subsidiemogelijkheden zullen maximaal worden benut. Eventuele externe financiering zal de uiteindelijke inzet van eigen middelen overeenkomstig verminderen.

De reguliere begroting van het INBO bevat evenwel geen investeringskredieten voor dergelijke infrastructuurprojecten. De beschikbare werkmiddelen worden integraal ingezet voor de uitvoering van de decretale opdrachten inzake onderzoek, monitoring en beleidsadvisering. Binnen de bestaande begroting bestaat bijgevolg geen mogelijkheid om deze noodzakelijke investering op te vangen.

De voorgestelde financiering via het Eigen Vermogen sluit aan bij eerdere investeringsdossiers die via begrotingsopmaak door de Vlaamse Regering werden goedgekeurd. De investering laat toe een strategische onderzoeksinfrastructuur veilig te stellen zonder bijkomende structurele budgettaire impact op de reguliere werking van het INBO.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Het totale projectbudget wordt geraamd op 2.041 k€ incl. BTW.

220 k€ werd reeds vastgelegd vóór 2027.

Categorie	Onderdeel / dossier	Totaal (excl. BTW)	BTW- tarief	Totaal (incl. BTW)
Vooronderzoeken	opmeting terrein	€ 9.157,50	21%	€ 11.080,58
Vooronderzoeken	opmeting broedhal	€ 1.309,21	21%	€ 1.584,14
Vooronderzoeken	grondsondering broedhal	€ 3.366,57	21%	€ 4.073,55
Vooronderzoeken	grondsondering serregebouw	€ 1.636,41	21%	€ 1.980,06
Studiekost	advies INTER	€ 4.824,00	21%	€ 5.837,04
Vooronderzoeken	scan ondergrond 1	€ 1.848,00	21%	€ 2.236,08
Vooronderzoeken	scan ondergrond 2	€ 3.525,00	21%	€ 4.265,25
Studiekost	studie broedhal	€ 67.200,00	21%	€ 81.312,00
Studiekost	studie serregebouw	€ 67.000,00	21%	€ 81.070,00
Herziening - studiekost	herziening studies	€ 13.420,00	21%	€ 16.238,20
Reserve studiekost - tijdens studiefase	reserve studies tijdens studie	€ 13.420,00	21%	€ 16.238,20
Reserve studiekost - tijdens uitvoeringsfase	reserve studies tijdens uitvoering	€ 6.710,00	21%	€ 8.119,10
Bouwkost	bouwkost broedhal	€ 627.145,13	21%	€ 758.845,61
Bouwkost	bouwkost serregebouw	€ 601.226,12	21%	€ 727.483,61
Bouwkost - indexerings	indexering	€ 24.567,43	21%	€ 29.726,58
Herziening - bouwkost	herziening bouwkost	€ 49.134,85	21%	€ 59.453,17
Reserve bouwkost - tijdens studiefase	reserve bouwkost studiefase	€ 122.837,13	21%	€ 148.632,92
Reserve bouwkost - tijdens uitvoeringsfase	reserve bouwkost uitvoeringsfase	€ 61.418,56	21%	€ 74.316,46
Studiekost	grondverzetplan	€ 1.500,00	21%	€ 1.815,00
Studiekost	sloopopvolgingsplan	€ 2.000,00	21%	€ 2.420,00
Inrichting / Meubilair	brandveiligheidsvoorzieningen	€ 1.000,00	21%	€ 1.210,00
Vooronderzoeken	archeoloog	€ 3.000,00	21%	€ 3.630,00
		€ 1.687.245,91		€ 2.041.567,55

Voorliggende nota vraagt om de voor 2027 benodigde vastleggingen (1.669 k€) voor de bouwkosten (aanbesteding aannemers), de reserve bouwkost en een deel herziening studiekost op te nemen (in groen in tabel hierboven op te nemen met volgende kalender:

Categorie	Totaal (incl. BTW)	Prognose VAK (incl. BTW) jaar 2027	Prognose VEK (incl BTW) jaar 2028	Prognose VEK (incl BTW) jaar 2029	Prognose VEK (incl BTW) jaar 2030	Prognose VEK (incl BTW) jaar 2031
Herziening - studiekost	€ 4.059,55	€ 4.059,55	€ 2.706,37	€ 1.353,18		
Bouwkost	€ 758.845,61	€ 758.845,61	€ 142.283,55	€ 569.134,21	€ 47.427,85	
Bouwkost	€ 727.483,61	€ 727.483,61	€ 272.806,35	€ 454.677,26		
Bouwkost - indexering	€ 29.726,58	€ 29.726,58	€ 5.573,73	€ 12.076,42	€ 11.147,47	€ 928,96
Reserve bouwkost - tijdens studiefase	€ 148.632,92	€ 148.632,92	€ 27.868,67	€ 60.382,12	€ 55.737,35	€ 4.644,78
	€ 1.668.748,28	€ 1.668.748,28	€ 308.955,13	€ 670.772,54	€ 636.019,02	€ 53.001,59

De middelen voor de uitgaven zijn beschikbaar vanuit het EV INBO saldo. Het aanwenden van deze middelen leidt tot een negatieve impact op de ESR-begroting van 1.669 k€ VAK en VEK.:

In 2029 wordt er een bijkomende vastlegging geraamd van 152 k€, specifiek voor reserves en herziening bouw- en studiekosten, deze zullen op dat moment voorgelegd worden om te financieren op het saldo.

Advies IF

Het advies van Inspectie van Financiën werd verkregen op 10 augustus 2026.

Begrotingsakkoord

Conform artikel 31 van het Besluit van de Vlaamse Regering van 17 mei 2019 ter uitvoering van de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën van 29 maart 2019 werd het begrotingsakkoord gevraagd, maar niet verleend op 8 september 2026.

Het gaat om een investeringsdossier waarbij eigen middelen, die beschikbaar zijn in het saldo van EV INBO, opgevraagd worden om aan te wenden.

In het kader van de begrotingsopmaak 2027 is voorliggend voorstel ingediend door INBO. Het voorstel werd op de technische bilaterale niet weerhouden omdat hierover geen regeringsbeslissing is genomen. Met voorliggende nota aan de Vlaamse Regering willen we hieraan tegemoet komen.

B. ESR-TOETS

Niet van toepassing

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Niet van toepassing.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Er is geen weerslag op de financiën van de lokale besturen, niet op het personeelsvlak, noch op het vlak van de werkingsuitgaven, de ontvangsten, de investeringen of de schuld.

4. VERDER TRAJECT

De Vlaamse minister, bevoegd voor het budgettair beleid, is belast met de uitvoering van deze beslissing.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° Haar goedkeuring te geven aan het voorstel tot toestemming van gebruik van eigen ontvangsten en aanwending ervan door het Eigen Vermogen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (EV INBO) voor de duurzame renovatie van de wetenschappelijke infrastructuur op de INBO-site te Linkebeek.
- 2° De Vlaamse minister van Begroting en Financiën te belasten met de uitvoering van deze beslissing.

De Vlaamse minister van Omgeving en Landbouw

Jo BROUNS